

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

ထေရုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

မဟာစည်ဆရာတော် လောင်းလျာ သားရတနာသည် စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ရွှေဘိုခရိုင်၊ ရွှေဘိုမြို့နယ်၊ ဆိပ်ခွန်ကျေးရွာ ခမည်းတော် ဦးကံတော်၊ မယ်တော် ဒေါ်ရွှေအုပ်တို့က သက္ကရာဇ် ၁၂၆၆-ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆို လပြည့်ကျော် (၃)ရက်၊ သောကြာနေ့ (၂၉-၇-၁၉၀၄)၊ နံနက်(၃: ၀၀) နာရီ အချိန်တွင် ဖွားမြင်တော်မူသော ဒုတိယမြောက် သားရတနာ ဖြစ်ပါသည်။ ငယ်မည်မှာ “မောင်သွင်” ဖြစ်သည်။

၁၂၇၂-ခုနှစ် (၁၉၁၀-ခု) ၆-နှစ်သားအရွယ်တွင် ဆိပ်ခွန်ရွာ၊ ပျဉ်းမနားကျောင်း ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တအာဒိစ္စ ထံတွင် အခြေခံစာပေ များ သင်ကြားခဲ့ပါသည်။ ၁၂၇၈-ခုနှစ် (၁၉၁၆-ခု) ၁၂-နှစ်သားအရွယ် တွင် ဆိပ်ခွန်ရွာ၊ ပျဉ်းမနားကျောင်း ငယ်ဆရာဖြစ်သော ဘဒ္ဒန္တ အာဒိစ္စ ထံမှာပင် ခမည်းတော် မယ်တော်များ၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟကို ခံယူကာ ရှင်သာမဏေအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့သည်။ ဘွဲ့တော်မှာ “ရှင်သောဘန” ဖြစ်ပါသည်။

၁၂၈၅-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် (၄)ရက်၊ တနင်္လာနေ့ (၂၆-၁၀-၁၉၂၃)၊ နံနက် (၈:၀၀) နာရီအချိန်တွင် အင်ကြင်း တောတိုက် ဗဒ္ဒသိမ်တော်တွင် ဦးအောင်ဘော်+ဒေါ်သစ်တို့၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟကိုခံယူကာ ထန်းစင်ရွာ၊ ဂိုဏ်းချုပ် သုမေဓာတောရကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဘဒ္ဒန္တနိမ္မလထေရ်အား ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ သူကြီးကျောင်းဘုန်းတော်ကြီး ဘဒ္ဒန္တပရမ အစရှိသော ကမ္မဝါ ဆရာတော်များနှင့် ၃၅-ပါးသော ကမ္မကာရကသံဃာတော်များက ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်ကာ ချီးမြှောက် တော်မူကြသဖြင့် မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့သည်။

၁၂၈၆-ခုနှစ် (၁၉၂၅) ရဟန်းဝါမရမီ အစိုးရပါဠိ ပထမပြန် စာမေးပွဲ ပထမငယ်တန်း၊ ၁၂၈၈-ခုနှစ် (၁၉၂၇)တွင် ပထမလတ်တန်း၊ ၁၂၈၉-ခုနှစ် (၁၉၂၈)တွင် ပထမကြီးတန်းတို့ကို ဖြေဆိုအောင်မြင်ခဲ့ သည်။ ၁၃၀၃-ခုနှစ်၊ (၁၉၄၂)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဒုတိယအကြိမ် ကျင်းပ သော အစိုးရဓမ္မာစရိယ စာမေးပွဲကို ကျမ်းရင်း (၃)ကျမ်းနှင့်တကွ ဂုဏ်ထူး (၅)ကျမ်းတို့ကို ဖြေဆိုအောင်မြင်တော်မူခဲ့သဖြင့် ဘဒ္ဒန္တသောဘန (သာသနဓဇ သီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ) ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ရရှိ တော်မူခဲ့သည်။

၁၂၉၀-ခုနှစ် (၁၉၂၉)၊ ငယ်ဆရာများနှင့်တကွ မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင်၊ ခင်မကန်ကျောင်းတိုက်၊ ဘွားတော်ကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးနေထိုင်လျက် ချမ်းသာကြီးတိုက်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တ လက္ခဏ၊ ခင်မကန်တိုက်သစ်ကျောင်း ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုန္ဒဝံသာဘိဝံသ စသော ပရိယတ္တိအကျော် အမော်ဆရာတော်များထံတွင် ပါဠိ တော်၊

အဋ္ဌကထာစာပေ ကျမ်းစာများကို ဆည်းပူးလေ့လာ သင်ယူ တတ်မြောက်တော်မူခဲ့သည်။ ၁၂၉၁-ခုနှစ် (၁၉၃၀) ဝါဆိုလတွင် မော်လမြိုင် မြို့၊ တောင်ဝိုင်းကလေးတိုက်ကျောင်းမှ မိမိနှင့် ဇာတိတူဖြစ်သော ဘဒ္ဒန္တအာဒိစ္စမထေရ်က ခေါ်ယူတော်မူသောကြောင့် သွားရောက်ပြီး လျှင်ထိုကျောင်းတိုက်ရှိ ရဟန်း၊ သာမဏေတို့အား ပရိယတ္တိစာပေ များ သင်ကြားပို့ချပေးတော်မူသည်။

၁၂၉၃-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် (၇)ရက်နေ့ (၁၉၃၂) တွင် သမထ၊ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်ကျင့်သုံးလိုသောကြောင့် သီတင်း သုံးဖော် ဘဒ္ဒန္တတေဇဝန္တနှင့် ဇင်းကျိုက်၊ သထုံ၊ ကေလာသ၊ မြသပိတ် တောင်၊ ကျိုက်ထီးရိုးတောင်၊ ရွှေရောင်ပြတောင်၊ ဦးအုန်းခိုင် တောကျောင်း စသည့်နေရာတို့တွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းများကို ကျင့်သုံး စူးစမ်းလေ့လာ ရင်းမှ နောက်ဆုံး၌ သထုံမြို့၊ မင်းကွန်း ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ထံတော်၌ သတိပဋ္ဌာန်ရှုမှတ်နည်းများကို နည်းခံကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။

၁၂၉၄-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း (၇)ရက်၊ (၉-၇-၁၉၃၂) နေ့တွင် မိမိနှင့် ဇာတိတူဖြစ်သော ဘဒ္ဒန္တအာဒိစ္စ မထေရ်မြတ် မကျန်းမာ ကြောင်း အကြောင်းကြားသဖြင့် သထုံမှမော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်း ကလေး တိုက်ကျောင်းသို့ ပြန်လည်ကြွရောက်တော်မူခဲ့ပါသည်။ ၁၂၉၄-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း (၁၄)ရက်နေ့၌ တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး ပျံလွန်တော်မူသွားသဖြင့် ယင်း တိုက်ကျောင်း၌ နာယကအဖြစ်ဖြင့် စောင့်ရှောက်လျက် စာပေကျမ်းဂန် များကို ပို့ချလျက် ပဋိပတ်အလုပ်ကိုလည်း ဆက်၍ ကြိုးပမ်းခဲ့လေ သည်။

၁၃၀၀-ပြည့်နှစ်တွင်မူ တောင်ဝိုင်းလေး တိုက်ကျောင်း ဆရာတော် အရှင်သောဘနသည် ဆွေမျိုးညာတိတို့ကို ချီးမြှောက်ရန် (၁၉၃၈-ခု၊ မေလ)တွင် ဇာတိမြေ ဆိပ်ခွန်ရွာ မဟာစည် ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ကြွခဲ့သည်။ (၇)လတိတိ သီတင်းသုံးနေထိုင်လျက် မိမိ ဆွေမျိုး ဦးထွန်းအေး၊ ဦးဖိုးချို၊ ဆရာကြီး(၃) ဦးတို့အား ကိုယ်တော်တိုင် ကျင့်သုံး အားထုတ် ခဲ့ဘူးသော သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာတရားကို စတင်၍ ဟောကြားပြသ တော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် မော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်းသို့ ပြန်ကြွပါသည်။

၁၃၀၃-ခုနှစ် (၁၉၄၁-ခု)၊ နတ်တော်လတွင် ဒုတိယကမ္ဘာ စစ်ကြောင့် မော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်းကလေးတိုက်ကျောင်းမှ ဇာတိ ဆိပ်ခွန်ရွာသို့ တစ်ဖန် ပြန်လည် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူသည်။ ထိုနှစ်တွင် သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာတရားကို ဆက်လက်ဟောပြည့်နှစ်ကြားရာ တရား အားထုတ်ကြသော ယောဂီများ တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် တိုးတက် များပြားလာပြီး ဆိပ်ခွန်ကျေးရွာတွင် ယောဂီများ တရားအားထုတ်ရန် (ချိန်တွင်) နှိုးဆော် တီးခတ်လေ့ရှိသည့် (ကြီးမားသောစည်ကြီးကို အကြောင်း ပြု၍) မှည့်ခေါ်ထားသော အင်ကြင်းတောတိုက် မဟာစည် ကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးသဖြင့် “မဟာစည်ဆရာတော်” ဟု ခေါ်ဝေါ် ခဲ့ကြပါသည်။

၁၃၀၅-ခုနှစ် (၁၉၄၄-ခု)တွင် စာမျက်နှာ(၉၅၀)ခန့်ရှိသော ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်းကြီး (ပ/ဒု)ကို (၇)လအတွင်းမှာပင် ရေးသား ပြုစုခဲ့ပြီး အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိပေးခဲ့ရပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာနိဿယ ကျမ်း(၄)တွဲနှင့် အခြားဟောကြား/ ရေးသား သော ကျမ်းပေါင်း (၈၀)ကျော် ရေးသားပြုစုတော်မူခဲ့ပါသည်။

၁၃၀၉-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း (၁)ရက်၊ (၁၃-၁၁-၄၇) နေ့တွင် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ပရိယတ္တိနှင့်ပဋိပတ္တိ သာသနာတော်ကြီးကို တိုးတက် ပြန့်ပွားစေရန် ရည်သန်လျက် ဗုဒ္ဓသာသနာ နဂ္ဂဟအဖွဲ့ချုပ်ကို ဆာဦးသွင် က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူကာ ရန်ကုန်မြို့၌ တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၃၁၀-ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလပြည့်ကျော်(၉)ရက်၊ (၆-၉-၁၉၄၈) နေ့ တွင် ဆာဦးသွင်က ရန်ကုန်မြို့ ဗဟန်းရှိ မြေ(၅)ဧကကျော်ကို ဗုဒ္ဓသာသနာ နဂ္ဂဟအဖွဲ့ချုပ်သို့ပေးလှူကာ မဟာစည် သာသနာ့ရိပ်သာကြီးကို ဖွင့်လှစ် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ ရိပ်သာကြီးသည် ဧက(၂၀) အထိ ကျယ်ပြန့်လျက်ရှိပြီး ဓမ္မာရုံကျောင်း ဆောင်ကြီးများ၊ နာယက ကျောင်း ဆောင်များ၊ ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ယောဂီကျောင်း ဆောင်များဖြင့် တိုးတက် စည်ပင်လျက်ရှိပါသည်။

၁၃၁၁-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်(၆) ရက်၊ (၁၀-၁၁-၁၉၄၉)တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့် ဆာဦးသွင်တို့သည် ကျေးဇူး တော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ဝိပဿနာတရားတော် များ ဟောကြားပြသပေးတော်မူရန် ရန်ကုန်မြို့သို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၃၁၁-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့် (၄-၁၂-၁၉၄၉)တွင် မဟာစည် ဆရာတော်ကြီးသည် ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ယောဂီ (၂၅)ယောက် တို့အား ဝိပဿနာတရားတော်များ ဟောကြားပြသပေးတော်မူခဲ့ပါ သည်။ နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း မဟာစည်တရားရိပ်သာများသည် မြန်မာ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံး၌ ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့ရာ ယခုအချိန်တွင် ပြည်တွင်း/ ပြည်ပ ရိပ်သာပေါင်း (၆၉၇)ထိရှိပြီဖြစ်ပါသည်။ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများဖြစ်သော ထိုင်းနိုင်ငံ၊ စင်္ကာပူနိုင်ငံ၊ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံများ တွင်သာမက ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ များစွာတွင်လည်း အလားတူရိပ်သာများ ဖွင့်လှစ်ပြီး ဆရာတော်ကြီး၏ ဝိပဿနာနည်းလမ်းအတိုင်း ပြသဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၁၃၇၉-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း(၁၄)ရက် (၃၁-၁၂-၂၀၁၇) နေ့အထိ မဟာစည်နည်းဖြင့် ဝိပဿနာတရား ရှုမှတ်အားထုတ်ပြီးဖြစ်သည့် ပြည်တွင်း/ပြည်ပ ယောဂီအရေအတွက် မှာ ၄,၉၁၄,၀၂၈ ရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။

သာသနာ့ရိပ်သာကြီးသို့ ရောက်ပြီးနောက် (၂)နှစ်ကျော်ကြာ ၁၃၁၃-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း(၈)ရက်၊ (၄-၁-၁၉၅၂)တွင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်တို့ကို ကြည်ညိုလေးစား၍ နိုင်ငံတော် အစိုးရက လှူဒါန်းဆက်ကပ်သော “အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ” ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ရရှိတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် ပွဲတော်ကြီးကို ၁၃၁၆-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်၊ ဗုဒ္ဓနေ့ (၁၇-၅-၁၉၅၄)တွင် စတင်၍ ကျင်းပခဲ့ရာ (၂)နှစ်ခန့်ကြာ အောင် ကျင်းပခဲ့ရာတွင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်

အလွန် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ပါသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို နောက်ဆုံးတည်းဖြတ် စစ်ဆေးရသော ဩသာန သောဓက အဆုံး သတ် ပြင်ဆင်ပေးရေးအဖွဲ့တွင်ပါဝင်ပြီး ပါဠိအဋ္ဌကထာများကို ရွတ် ဆို၍ အတည်ပြုတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် မဟာစည်ဆရာတော် သည် အမေး (ပုစ္ဆက) ဆရာတော်အဖြစ် ပါဝင်၍လည်း ဆောင်ရွက် တော်မူခဲ့ပါသည်။ ထိုအမေး (ပုစ္ဆက) များကို ပိဋကသုံးပုံအာဂုံဆောင် ဆရာတော်ဘဒ္ဒန္တ ဝိစိတ္တသာရာ ဘိဝံသက ဖြေကြားပေးတော်မူခဲ့ပါ သည်။

အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍကို ရေးသားဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီးနောက် ပထမသံဂါယနာ တင်တော် မူစဉ်က အရှင်မဟာကဿပ မဟာထေရ်မြတ်က အမေး (ပုစ္ဆက) အဖြစ် ဆောင်ရွက်တော်မူပြီး အရှင်ဥပါလိနှင့် အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်တို့က ရွတ်ဆိုဖြေကြား၍ ပထမသံဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြပါသည်။ ထိုနည်း အတိုင်း ပိဋကသုံးပုံ ပါဠိတော်များကိုရွတ်ဆို၍ သံဂါယနာ တင်တော် မူပြီးနောက် အဋ္ဌကထာဋီကာတို့ကို မဟာစည် ဆရာတော် ဦးဆောင် ၍ တည်းဖြတ်သုတ်သင် စစ်ဆေးကာ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြ ပါသည်။ ထိုကြီးမားသော လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုလည်း အဓိက အခန်း ကဏ္ဍမှပါဝင်ပြီး ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဆရာတော်ကြီးအနေဖြင့် တရားစာအုပ်ပေါင်း (၁၀၀) ကျော် ပြုစုရေးသားခဲ့ရာ ၎င်းအနက် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာနိဿယကို ပြုစု ခဲ့ရာ ၁၃၂၈-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလဆန်း(၁၄)ရက်၊ (၂၃-၂- ၁၉၆၇)နေ့ကျ မှ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ရောက်ခဲ့သည်။ နှစ်အားဖြင့်ဆိုလျှင် (၆)နှစ်ကျော်ကြာ ခဲ့လေသည်။ နိဿယ စာမူချောကို ၁၃၂၈-ခုနှစ် (၁၉၆၆)မှစ၍ ပုံနှိပ် စေခဲ့ရာ ပထမတွဲထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၁၃၂၉-ခုနှစ်၊ (၁၉၆၇) တွင် ဒုတိယတွဲ၊ ၁၃၂၉-ခု၊ ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် တတိယတွဲ၊ ၁၃၃၀-ခုနှစ် (၁၉၆၉) တွင် စတုတ္ထတွဲကို ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာသမယန္တရပိုင်းကို ထုတ်နုတ်၍ “ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ သမယန္တရပိုင်းဂဏ္ဍနိဿယ” ဟူသောအမည်ဖြင့် ရေးသားထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိခဲ့ပြီးဖြစ်လေသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်သည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများဖြစ်သော ထိုင်းနိုင်ငံ၊ လာအို၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ သီရိလင်္ကာ(သီဟိုဠ်)၊ နီပေါ၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဂျပန်စသည့် အာရှနိုင်ငံများ၊ အမေရိကန်၊ အင်္ဂလန်၊ ပြင်သစ်၊ အီတလီစသည့် အမေရိက ဥရောပနိုင်ငံများသို့ ကြွရောက် တော်မူပြီး၊ မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာလမ်းစဉ် (အကျင့်) တရားတော် များကို ဟောကြားပြသ၍ ကမ္ဘာကို ထေရဝါဒဗုဒ္ဓ သာသနာပြုတော်မူ ခဲ့ပါသည်။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင်လည်း မဟာစည် သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာရှုမှတ်နည်း လက်ခံပြသလျက်ရှိသော ရိပ်သာများ၊ တရား ဌာနများလည်း တိုးပွားလျက်ရှိသည်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးရှိ နိုင်ငံတော် ပရိယတ္တိသာသနာ့ တက္ကသိုလ်ကြီး၏ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ပရိယတ္တိ

စာပေစာတွေ့ သင်ကြားပြီး၍ ရန်ကုန်မြို့၊ မဟာစည် သာသနာ့ရိပ်သာ ကြီးတွင် လက်တွေ့တရား အားထုတ်ပြီးမှသာ ဘွဲ့လက်မှတ်တော် ဆက်ကပ်တော်မူပါသည်။

၁၃၄၄-ခုနှစ်၊ ဒု-ဝါဆိုလဆုတ် (၉)ရက်၊ သောကြာနေ့၊ (၁၃-၈-၁၉၈၂) ညနေပိုင်းတွင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ယောဂီအသစ်များအား အလုပ်ပေးတရား ဟောကြားပြီး ညပိုင်းတွင် လေဖြတ်ရောဂါဝေဒနာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး သက်တော် (၇၈)နှစ်၊ သိက္ခာ တော် (၅၈)ဝါ၊ ၁၃၄၄-ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆုတ် (၁၀) ရက်၊ (၁၄-၈-၁၉၈၂) စနေနေ့ မွန်းလွဲ (၁: ၃၆) နာရီအချိန်တွင် မဟာစည် စံကျောင်းတော်၌ စံလွန်တော်မူခဲ့ပြီး အန္တိမအဂ္ဂိဈာပနကို ၁၃၄၄-ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၁)ရက်၊ သောကြာနေ့ (၂၀-၈-၁၉၈၂)တွင် ကျင်းပ ပူဇော် ခဲ့ပါသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် အလွန်ရှားပါးသော ဥပဓိရုပ်ရည်တော်နှင့် မြင့်မားသောအရပ်တော်ရှိ၍ ထူးချွန်ထက်မြက် သာလွန်သော အသိဉာဏ်၊ ထူးခြားလေးနက်သော ဝိပဿနာဝဏ် ရည်များနှင့် ပြည့်စုံသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပြီး မြတ်ဗုဒ္ဓ ဟောကြားခဲ့သော သတိပဋ္ဌာန်တရားများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံး အားထုတ်ပြီးလျက် ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိ နှစ်ရပ်စုံညီစွာဖြင့် တရားတော်များကို ဟောကြား၍ သတိ ပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာအကျင့်လမ်းစဉ်များကို ကျွမ်းကျင်စွာ ပြသပေးတော် မူနိုင်သည်။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဘဝသက်တမ်း တစ်လျှောက် လုံး ဟောကြားပြသ ရေးသားခဲ့သော ဝိပဿနာတရားတော်များသည် အရှေ့အနောက် ကမ္ဘာတစ်ခွင်သို့ ပြန့်နှံ့၍ ထောင်ပေါင်းများစွာသော လူသားအပေါင်းအား ဝိပဿနာအကျိုးတရားများ ဖြစ်ပွားစေပါသည်။ အနန္တကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တစ်ဘဝတာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းရပ်များကို ထောက်ဆ ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ ထူးချွန်ထက်မြက် သော ထိပ်တန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စာရင်းတွင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး မှာ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။

(၂၀၁၈- ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ပြင်ဆင်ပြုစုထားပါသည်။)